

HETEROTOPIC VIEW

Journal homepage: www.heterotopicview.com

HETEROTOPIC
VIEW
Social Science Journal

2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

2019 (Middle School) Turkish Lesson Curriculum Evaluation According to Teachers' Opinions

Mehrali CALP¹, Cansu AYBAR²

Makale Bilgisi

Gönderildiği Tarih

28.07.2024

Kabul Edildiği Tarih

06.10.2024

Article Info

Date Received

28.07.2024

Date Accepted

06.10.2024

Anahtar Sözcükler

Eğitim, İçerik, Kazanım, Öğrenme alanı, Türkçe öğretim programı

Keywords

Education, Content, Achievement, Learning area, Turkish curriculum

Öz. Bu çalışmanın amacı, 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan genel amaçlar, özel amaçlar, kazanımlar, öğrenme alanları, temalar, metin türleri, değerler, yetkinlikler, ölçme ve değerlendirme hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Çalışma nicel araştırma yöntemine uygun olarak düzenlenmiş olup veriler anket tekniğiyle toplanmıştır. Programın değerlendirilmesinin yapılabilmesi için araştırmacılar tarafından 20 soruluk 5'li likert tipi anket hazırlanmıştır. Hazırlanan anket, İstanbul, Ankara, Denizli, Antalya, Trabzon, Ağrı ve Gaziantep illerinden rastgele usulüyle seçilen devlet okullarının ortaokul kademesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerine çevrimiçi olarak gönderilmiştir. Öğretmenlerden 750'si ankete katılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar elektronik ortamda kayıt altına alınmıştır. Verilerin analizinde katılımcılardan alınan cevaplar yüzdeler olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan; genel ve özel amaçlar, kazanımlar, öğrenme alanları, dilbilgisi, temalar, metin türleri, değerler, yetkinlikler, ölçme ve değerlendirme başlıkları bakımından olumlu görüş bildirirken ders kitaplarındaki etkinliklerin programın kazanımlarıyla uyumlu olmadığı yönünde görüş bildirmiştir.

Abstract. The aim of this study is to determine the opinions of Turkish teachers about the general objectives, special objectives, learning areas, themes, text types, values, competencies, measurement, and evaluation in the 2019 (Middle School) Turkish Lesson Curriculum. The study was organized in accordance with the quantitative research method and the data were collected by questionnaire technique. In order to evaluate the program, a 5-point Likert-type questionnaire with 20 questions was prepared by the researchers. The prepared questionnaire was sent online to the Turkish teachers working at the secondary school level of the state schools randomly selected from the provinces of İstanbul, Ankara, Denizli, Antalya, Trabzon, Ağrı and Gaziantep. 750 of the teachers participated in the survey. The answers of the participants were recorded electronically. In the analysis of the data, the answers received from the participants were determined as percentages. As a result, the Turkish teachers participating in the research included in the 2019 (Middle School) Turkish Lesson Curriculum; while expressing a positive opinion in terms of general and specific objectives, acquisitions, learning areas, grammar, themes, text types, values, competencies, measurement, and evaluation titles, they expressed their opinion that the activities in the textbooks are not compatible with the program's achievements.

1. Giriş

Eğitim, bireyin millî, manevî ve kültürel değerler başta olmak üzere, yetenek, beceri, tutum, estetik duyarlılık gibi davranışları kazanmasını amaçlayan bir süreçtir (MEB, 2019). Bu süreç yaşam boyu devam etmektedir. Yaşam boyu devam eden bu süreçte istendik davranışların bireye kazandırılması için eğitim kurumlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Eğitim kurumları bireyleri

yetenekleri ölçüsünde ulaşabilecekleri en üst düzeye kavuşturmak, toplumsal değişimlere hazırlamak, bireylerin toplumsal ilişkilerini geliştirmek, belli donanımlara sahip olmasını sağlamak gibi amaçlar belirler. Bu amaçları gerçekleştirmek için de eğitim belli bir sistem dâhilinde yürütülür.

Eğitim sisteminin en önemli öğeleri öğrenci, öğretmen ve programdır. Bu öğeler birbiriyle uyumlu olduğu sürece belirlenen hedeflere ulaşmak mümkün olmaktadır. Hedeflere ulaşılması için

¹ Prof. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ağrı

² Yüksek Lisans, Millî Eğitim Bakanlığı

Bu çalışma Prof. Dr. Mehrali CALP'nin danışmanlığını yaptığı "1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı ile 2018 Türkçe Dersi Eğitim Programının Karşılaştırılması ve 2018 Türkçe Dersi Programının Öğrenme-Öğretme Sürecine Katkısı" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

sistem içinde sürekli ihtiyaçlar doğrultusunda değişiklikler yapılmaktadır. Eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler programa yansıtıldığı sürece anlam kazanır. Eğitim alanında program kavramı, yapılacak bir işin bölümlerini, bölüm sırasını ve zamanını gösteren tasarı, yetişek olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022).

Geçmişten günümüze birçok program geliştirme yaklaşımları benimsenmiştir. Bu yaklaşımları belirlemede o programın hangi felsefe ile ele alındığı önemlidir. Program geliştirme modelleri, felsefe ve psikoloji alanları ile yakından ilgilidir. Çünkü temelde insan vardır. Bu iki alanın paradigmaları program geliştirme modellerini şekillendirir. Programda benimsenen model o dönemin eğitim anlayışıyla ilişkilidir.

Çağın şart ve ihtiyaçlarına göre eğitim alanında sürekli değişim ve gelişmeler meydana gelmektedir. Değişikliklerin programa yansıtılması ve programların yenilenmesi program geliştirme alanıyla ilişkilidir. Program geliştirme en genel anlamıyla eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi sürecidir (Calp ve Aslan, 2019). Bu süreç, bir program taslağının oluşturulup, düzenlenip yayınlanmasına kadar devam eden uzun bir dönemi kapsamaktadır. Programı geliştirirken öncelikle hedefler belirlenir ve bu doğrultuda çalışmalar sürdürülür program hazırlanır. Program geliştirme sürecinin en son ve en önemli ayağı olan değerlendirme ise “gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir” (Erden, 1998).

Türkiye’de Cumhuriyet’in başlangıcından bu yana birçok program uygulamaya konmuştur. Bu kapsamda davranışçı yaklaşımla uygulamaya konulan 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı’ndan sonra asrın başında yeni paradigmlar ile programlar hazırlanmıştır. Cumhuriyet döneminde Türkçe öğretim programlarının tarihî gelişimini ve yapılan değişiklikler şöyle özetlemek mümkündür.

1924-1932 döneminde Türkçe eğitimi üzerinde yoğunlaşmış ve özellikle okuma yazma öğretimi yaygınlaştırılmıştır. 1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı, Cumhuriyet’in kapsamlı ilk programıdır. Ayrıca, okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla ders dışı etkinlikler teşvik edilmiştir. 1936-1949 Döneminde ise ilkokulun eğitim öğretim ilkeleri belirlenmiş, Türkçe ve edebiyat derslerine sınıf geçmede daha fazla önem verilmiştir. 1948 Programı dil bilgisi öğretimini yeniden vurgulamış, 1949 Ortaokul Türkçe Programı ise ayrıntılı bir içerikle tümevarım yöntemini benimsemiştir.

1968 programında Türkçe dersinin genel amaçlarına ek olarak, okuma, yazılı ve sözlü anlatım gibi becerilere yönelik özel amaçlar belirlenmiştir. 1981 yılında, ilkokul ile ortaokulun birleştirilmesiyle oluşturulan ‘ilköğretim okulları’ için hazırlanan Türkçe Eğitim Programı yayımlanmıştır. *Genel Amaçlar, Açıklamalar, İlkokuma-Yazma, Anlama, Anlatım, Dilbilgisi, Yazı, Yöntem, Araç ve Gereçler, Ölçme ve Değerlendirme* bölümlerine ayrılmış olan programda, Türkçe öğretiminin genel amaçları 8 madde olarak tespit edilmiştir. Öğretim programının başında yer alan *Açıklamalar* bölümünde eğitim

durumuna ışık tutacak bilgiler bulunmasına rağmen yeterli değildir. Ayrıca bu açıklamalar genel eğitim ilkelerini içerirken Türkçe dersinin öğretimine ilişkin özel açıklamalar bakımından da yetersizdir ve daha çok dilin önemini vurgulamaya ilişkindir.

2005-2009 dönemine gelindiğinde ise öğrencilere hayat boyu kullanabilecekleri dinleme, konuşma, okuma, yazma gibi beceriler kazandırılmaya çalışılmıştır. 2009 Programı, yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanmış ve çoklu zekâ kuramına dayalı yeni öğrenme alanları eklenmiştir.

2015-2018 dönemi programında ise dil bilgisi öğretiminde sezdirme yöntemi benimsenmiş, öğrenme alanları bir bütün olarak ele alınmıştır. 2017 ve 2018 programları birbirine benzerdir ve sorgulayıcı, yaratıcı bireyler yetiştirme amacını taşımıştır. Yazma becerisi ayrı bir başlık altında değil, diğer beceri alanlarıyla ilişkilendirilmiştir.

Bu çalışmada 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmiştir. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı günümüzde uygulanan son Türkçe öğretim programıdır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ilkokul (1, 2, 3 ve 4. sınıflar) ve ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) şeklinde iki ayrı kademedeki oluşmaktadır. Program 12 temel başlıktan oluşmaktadır. Çalışma 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programına yönelik olduğu için programın bu başlıkları ile ilgili olan bölümlerine değinilmiştir.

1.1. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programının Genel Özellikleri

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na yönelik görüşlerin doğru bir şekilde anlaşılabilmesi amacıyla programın genel özellikleri maddeler halinde sıralanarak kısa açıklamalar şeklinde verilmiştir.

a. Öğretim Programlarının Amaçları

Öğretim programları okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim kurumlarındaki amaçlar ile bağlantılı bir şekilde oluşturulmuştur. Programların genel amacı okul öncesi eğitim kurumdan üst eğitim kurumlarına kadar bireysel farklılıkları göz önüne alarak toplumun ihtiyaçlarına cevap veren, istedik becerilere sahip bireyler yetiştirmektir. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı da bu amaçlara bağlı olarak hazırlanmıştır.

a. Değerler

Değerler eğitimine “Değerlerimiz” başlığı altında yer verilmiştir. Özellikle son yıllarda okullarda öğrencilere değerlerimizin kazandırılmasına büyük önem verilmektedir. Değerler saygı, sevgi, gibi bireyleri günlük iletişimlerini etkileyen temel değerlerdir. Bireyin toplum yaşamında etkili olan dostluk, yardımseverlik adalet, vatanseverlik gibi değerler de programda yer alan diğer temel değerlerdir. Ayrıca bireylerde sorumluluk bilincinin oluşması için; öz denetim, sabır, sorumluluk gibi değerlere de programda yer verilmiştir.

b. Yetkinlikler

Yetkinlik; yetkin olma, olgunluk, kemal, mükemmeliyet (TDK, 2019). Kelime anlamı olarak yetkinlik bir konu hakkında yetkin olma durumudur. Yetkinliklere 8 başlık altında yer verilmiştir.

Öğretim programlarının amaçları doğrultusunda yetkinlikler, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında belirlenmiş ve programda yer almıştır (MEB, 2019). Anadil ve yabancı dillerde iletişimin becerilerinin geliştirilmesi istenen yetkinliklerdendir. Gelişen teknolojik gelişmelere uyum sağlamak için matematiksel, bilim/teknoloji, dijital alanlarda yetkin bireyler yetiştirmek de amaçlar arasındadır. İniyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile yaratıcı, risk almayı ve sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir. Toplumsal alan ile ilgili sosyal ve vatandaşlık, kültürel farkındalık gibi yetkinlikler programda yer almıştır.

c. Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı

2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda sonuca yönelik ölçme ve değerlendirme yadsınmamakla birlikte süreç odaklı ölçme ve değerlendirme anlayışı vurgulanmıştır. Her birey tek ve özeldir felsefesinden yola çıkarak birden fazla ölçme anlayışına yer verilmiştir. Bireylerin ilgi, tutum ihtiyaçlarına yönelik çok odaklı ölçme değerlendirme esas alınmıştır.

Türkçe dersi için 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 1-3 sınıflar için ölçme anlayışında daha çok süreç odaklı yaklaşım benimsenirken 4-8 sınıflar için sürecin yanında sonuç odaklı yaklaşımın benimsenmesi gerektiği ifade edilmiştir. 4-8.sınıflardaki bireyler için yazılı yoklamalar, çoktan seçmeli sınavlar gibi ölçme araçları sonuç odaklı yaklaşımın da olduğunu kanıttır. Öğrenciler için hazırlanan soruların analiz etme, eleştirel düşünme, akıl yürütme gibi üst düzey becerilere sahip olmasına dikkat edilmelidir.

d. Bireysel Gelişim

2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın temelinde her bireyin tek ve özel olduğu anlayışı bulunmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda oluşturan programda bireysel farklılıklar göz önüne alınmıştır. Bireysel gelişim alanları hem birbirini etkiler hem de bir bütün olarak devam eder. Bireyde oluşan dil gelişimi aynı zamanda düşünce gelişimini de etkiler.

e. Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

Millî Eğitim Bakanlığının genel amaçlarına bağlı olarak her derse ait özel amaçlar vardır. Türkçe dersine ait belirlenen özel amaçlar programda yer almıştır. Belirlenen bu amaçları doğrultusunda ilerlemek ve öğrenciyi kazandırmak esastır. Programda yer alan özel amaçlar Türkçe dersi için bireye kazandırılmak istenen davranışlara uygun olarak belirtilmiştir. Program incelendiğinde dört temel becerinin geliştirilmesi, okuma alışkanlığının kazandırılması, bireyin Türkçeyi doğru ve özenli kullanması, milli duygu ve düşüncelerin geliştirilmesi, okuduğunu anlaması ve eleştirel sorgulaması gibi Türkçe dersine ait özel amaçlar belirlenmiştir.

f. Öğrenme-Öğretme Yaklaşımı

Türkçe dersi dil dersidir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dil öğreniminde dört temel dil becerinin birey tarafından etkin bir şekilde kullanılması istenir. Dört temel dil becerisinin öğrenciyi aktarılması için farklı öğretim teknikleri kullanılması önerilmektedir. Bu teknikler uygulanırken de hazır bulunuşluk, öğrenme ihtiyaçları, sosyokültürel farklılıklar göz önüne alınmalıdır. Öğrenciler eğitim sürecine aktif bir şekilde katılmalıdır.

Özel eğitim desteği alan (BEP) öğrenciler için de bireysel farklılıklar, bilişsel, sosyal ve diğer gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

g. Öğretim Programı'nın Uygulamasında Dikkat Edilecek Hususlar

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın bu kısmında 1.- 4. sınıflar için ilk okuma-yazma, okuma ve yazmaya hazırlık çalışmaları, bağımsız okuma çalışmaları, okuma-yazma ilerleme çalışmaları şeklinde uygulamaya dönük dikkat edilecek hususlara yer verilmiştir. Ortaokul kademesiyle de ilgili olarak ders kitaplarında yer alan temalara, metin türlerinin özelliklerine ve ders kitaplarına alınacak metinlerin özelliklerine yer verilmiştir.

h. Öğretim Programı'nda Yer Alan Temalar

2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nda Temalara İlişkin Açıklamalar başlığı bulunmaktadır. Programda yer alan temalar değer ve yetkinliklerle ilişkilidir. Her sınıf kademesinde 8 tema yer almaktadır. Temalar başlığı altında zorunlu temalar ve seçmeli temalar bulunmaktadır. Seçmeli temalarının kitap yazarlarınca belirlenmesi öngörülmüştür. Çocuğun günlük hayatla ilişkilendirebileceği, milli mücadele ve vatanseverlik, bilim ve teknoloji, doğa olmak üzere birçok tema programda yer almaktadır.

i. Öğretim Programı'nda Metin Türleri

Türkçe dersinde okuma, dinleme becerilerinin kazandırılmasında metinlerden yararlanır. Ders kitaplarında olması gereken metinler 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda sınıf seviyeleri ve metin türlerine göre belirtilmiştir. Metinlerin seçiminde temalara dikkat edilmiştir. Toplamda 8 tema vardır. Her temaya uygun 4 metin ortaokul ders kitaplarında yer almıştır. Metinlerin 3'ü okuma 1'i dinleme/izleme metnidir. Bu şekilde 24 okuma metni, 8 dinleme/izleme metni ortaokul ders kitaplarında yer almaktadır. Ayrıca her temanın sonunda o temaya uygun serbest okuma metnine yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı bilgilendirici, hikâye edici, şiir olmak üzere 3 metin türüne ayrılmıştır. Ancak metinlerin türlerine göre dağılımına yer verilmiştir. Her temada her metin türüne eşit dağılım yapmak esastır.

j. Öğretim Programı'nda Yer Alacak Metinlerin Nitelikleri

2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Metinlerin nitelikleri şu şekildedir;

- Metinler kabul görmüş yazar ve esere ait olmalıdır. Metinlerde milli değerlerin aktarılması için tarihi kaynaklara başvurulmalıdır.
- Türk edebiyatı eserlerine yer verilmeli, Türk edebiyatındaki yazarlar çocuklara tanıtılmalıdır. Dünya Edebiyatından alınan metinler nitelikli çevirilerden seçilmelidir.
- Seçilen metinler öğrencinin yaş seviyesine uygun, duygu ve düşünce dünyasını zenginleştiren metinler olmalıdır.
- "Bu kitap için yazılmıştır" ifadesini içeren metinler yer almamalıdır.
- Metinler temalarla ilişkili olmalıdır.
- Tamamı alınamayacak uzunluktaki metinlerin alınmayan kısmı özet olarak verilmelidir.

k. Öğretim Programının Yapısı

Öğretim Programı genel amaçlar, özel amaçlar, kazanımlar, öğrenme alanları, dil bilgisi alanı, temalar, metin türleri, değerler, yetkinlikler, ölçme ve değerlendirme başlıklarından oluşmaktadır. Kazanımlara ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

l. Öğretim Programı'ndaki Kazanımların Yapısı

Kazanımlar sayılarla da ifade edilmektedir. Kazanımlar "T" harfi ile başlar. Bu harf o kazanımın Türkçe dersine ait olduğunu göstermektedir. "T" harfinden sonra gelen rakam sınıf seviyesini ifade eder. Sınıf seviyesinden sonra gelen rakam beceri alanını ifade eder. Beceri alanlarından dinleme/izleme 1, konuşma 2, okuma 3, yazma ise 4 rakamı ile ifade edilir. Kazanımın sayı ifadesinden sonra kendisi cümle şeklinde yazılır. O kazanımın açıklaması varsa o kazanımın alt kısmına italik yazı şekliyle yazılır.

m. Öğretim Programı'ndaki Kazanımlar ve Açıklamaları

Bu bölümde öğrenme alanları kazanımları ele alınmıştır. Sınıf seviyelerindeki benzer kazanımlar tek sınıf seviyesinde verilmiş farklılıklar tabloların altındaki yorum kısmında ele alınmıştır. Programda 4 beceri alanı ele alınmıştır. Dinleme/izleme, Konuşma, Okuma ve Yazma alanlarıdır.

2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme/izleme şeklinde izleme ifadesine de yer verilmiştir. 2019 Programı'nda 5. sınıflarda 12, 6. sınıflarda 12, 7. sınıflarda 14 ve 8. sınıflarda 14 olmak üzere toplam 52 kazanım yer almaktadır.

2019 Programı'nda konuşma becerisine yönelik "Konuşma" başlığına yer verilmiştir. 2019 Programı'nda 5. sınıflarda 7, 6. sınıflarda 7, 7. sınıflarda 7 ve 8. sınıflarda 7 olmak üzere toplam 28 kazanım yer almaktadır.

2019 yılında yayımlanan programda "Okuma" başlığı altında kazanımlara yer verilmiştir. Programda kazanımlar sınıflara göre ayrılmış bütün olarak ele alınmamıştır. Okuma alanı her sınıf kademesinde kendi içerisinde üç alt başlığa ayrılmıştır. Akıcı okuma, söz varlığı ve anlama olarak ayrılmıştır. Ayrıca dil bilgisi alanı ayrı bir alan olarak verilmediği için dil bilgisine yönelik kazanımların bazıları okuma alanının içinde yer alan söz varlığı başlığı altında verilmiştir. 2019 Programı'nda okuma becerisine yönelik kazanımlar; 5. sınıfta 19, 6. sınıfta 35, 7. sınıfta 38 ve 8. sınıfta 35 kazanıma yer verilmiştir. Programda okuma alanına ait toplam 127 kazanıma yer verilmiştir.

2019 Programı'nda yazma becerisi Yazma başlığında ele alınmıştır. Yazma alanına yönelik alt başlıklar verilmemiştir. Programda kazanımlar sınıf bazında ayrılmış, bütün olarak ele alınmamıştır. Programda dil bilgisine yönelik kazanımlar yazma başlığı altında verilmiştir. 2019 Programı'nda 5. sınıflarda 13, 2019 Programı'nda 6. sınıflarda 14, 7. sınıflarda 16 ve 8. sınıflarda 20 olmak üzere toplam 63 kazanım yer almaktadır.

Programda dil bilgisi ayrı bir başlık olarak verilmemiştir. Dil bilgisine ait kazanımlar okuma ve yazma alanını içinde sezdirilerek vermeye çalışılmıştır. Dil Bilgisi ile ilişkili 5. sınıflarda 12, 6. sınıflarda 7, 7. sınıflarda 6, 8. sınıflarda 5 kazanıma yer verilmiştir. Dil Bilgisi ile ilgili kazanımlar incelendiğinde sınıf seviyeleri arttıkça konuların basitten zora doğru sıralandığı, konuların verilisinde ezber değil, konunun kavranmasına önem verildiği görülmektedir.

2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili alan yazın incelendiğinde yapılan birçok çalışmanın olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmalarda;

Kalaycı ve Yıldırım'ın (2020), Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi ve Değerlendirilmesi (2009-2017-2019)'nde 2009-2017-2019 programları belli başlıklar altında karşılaştırılmıştır. Araştırmanın modeli betimsel tarama modelidir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yapılmıştır. Programın genel yapıları, kazanımlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutu açısından analiz edilmiştir.

Sönmez (2020), 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Duyuşsal Alana Uygun Kazanım Hazırlama çalışmasında Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda duyuşsal alana uygun olarak kazanımların nasıl hazırlanacağını belirlenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda programda duyuşsal alana oldukça az yer verildiği belirlenmiştir.

Arcagök (2021), 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 6. Sınıf Kazanımlarının Değerlendirilmesi çalışmasında 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 6. sınıf kazanımlarının belirli ölçütlere göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmada genel tarama modelinden kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama araçlarından 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 6.sınıf kazanımlarını değerlendirme formu kullanılmıştır. Araştırmada öğretim üyelerinin programın uzak hedeflerine ve eklettik yapısına yönelik eksiklikler olduğu sonucuna varılmıştır.

Çarkıt (2021), 1981 ve 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Dinleme Eğitimi Açısından Karşılaştırılması çalışmasında bu iki program dinleme eğitimi açısından karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmadaki veriler doküman analizi ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde nitel veri çözümleme yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmada 1981 Programına göre 2019 Programının dinleme eğitimi açısından daha kapsamlı olduğuna varılmıştır.

Kılıç ve Erkal (2021)'in "Ortaokul (5-6-7-8) Türkçe Dersi Öğretim Programları Dinleme/İzleme Kazanımları (2006-2015-2019) ve Metin-Strateji İlişkisinin İncelenmesi" çalışmasında Türkçe dersi öğretim programlarındaki (2006; 2015; 2019) dinleme/izleme kazanımlarını incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada dinleme /izleme metinlerinde tür açısından eksiklikler olduğu, kazanımların çeşitlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan genel amaçlar, özel amaçlar, kazanımlar, öğrenme alanları, dil bilgisi alanı, temalar, metin türleri, değerler, yetkinlikler, ölçme ve değerlendirme hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir.

2.1. Araştırma Soruları

Yukarıda belirtilen amacı gerçekleştirmek üzere katılımcılara aşağıdaki sorular sorulmuştur.

Türkçe öğretmenlerinin;

1. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nın genel amaçları hakkında görüşleri nelerdir?
2. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nın özel amaçları hakkında görüşleri nelerdir?
3. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki kazanımlara ilişkin görüşleri nelerdir?
 - a) 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programındaki kazanımların içeriğine yönelik görüşleri nelerdir?
 - b) 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki kazanımların sayılarına yönelik görüşleri nelerdir?
4. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki öğrenme alanlarına yönelik görüşleri nelerdir?
 - a) 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki dinleme/izleme alanına yönelik görüşleri nelerdir?
 - b) 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programındaki konuşma alanına yönelik görüşleri nelerdir?
 - c) 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programındaki okuma alanına yönelik görüşleri nelerdir?
 - d) 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki yazma alanına yönelik görüşleri nelerdir?
5. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki dil bilgisi alanına yönelik görüşleri nelerdir?
6. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan temalar ile ilgili görüşleri nelerdir?
7. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan metin türleri ile ilgili görüşleri nelerdir?
8. Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler ile 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki kazanımların uygunluğu ile ilgili görüşleri nelerdir?
9. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan değerler ile ilgili görüşleri nelerdir?
10. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan yetkinlikler ile ilgili görüşleri nelerdir?
11. 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan ölçme ve değerlendirme anlayışı ile ilgili görüşleri nelerdir?

3. Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Nicel araştırma yöntemine göre yürütülen bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, bir konuya ya da duruma saptama, ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği diğer araştırmalara göre görece daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalardır. Çalışmanın türü, veri toplama araçları, geçerliği ve güvenilirliği, veri toplama süreci, verilerin analizi, sınırlılıkları gibi çalışma ile ilgili yöntemsel konular bu ana başlık altında ele alınmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışmanın evreni Ağrı, Ankara, Antalya, Denizli, Gaziantep, İstanbul ve Trabzon olmak üzere 7 ilden oluşmaktadır. Örneklem ise amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum örnekleme yöntemine

göre farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip 7 il ortaokulunda görev yapan 750 Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır.

3.2.1. Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet ve Mesleki Hizmet Sürelerine İlişkin Bilgiler

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyet Bilgileri

Cinsiyet	f	%
Kadın	452	60,3
Erkek	298	39,7
Toplam	750	100

Tablo 2. Öğretmenlerin Mesleki Hizmet Süreleri

Mesleki Hizmet Süreleri	f	%
1-5	288	38,4
6-10	222	29,6
11 yıl ve üzeri	240	32
Toplam	750	100

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri elde edebilmek için araştırmacılar tarafından 20 soruluk 5'li likert tipi anket hazırlanmıştır. Ayrıca hazırlanan anket sorularının en alt kısmına, katılımcıların 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili kişisel görüşlerini yazmaları için bir bölüm eklenmiştir. Hazırlanan anketin geçerliliği için Türkçe eğitim alanındaki iki uzmanın görüşü alınmıştır. Çalışmanın amacına uygun olmayan maddeler değiştirilmiştir. Anket sorularının güvenilirliği için ölçme değerlendirme alanında uzman bir öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Görüşler doğrultusunda hazırlanan anket ilk olarak rastgele seçilmiş 20 öğretmene gönderilmiş, onlardan alınan dönüşlere göre sorular yeniden düzenlenmiştir. Böylece anket için ön çalışma yapılmıştır. Bu şekilde anket için ön çalışma yapılmıştır. Katılımcılardan sorulara yönelik sözel olarak geri bildirimler alınmış, anlaşılmayan sorular anlaşılır hale getirilmiştir. Anket son şeklini aldıktan sonra araştırmacı tarafından google form sistemine yüklenmiştir. Bakanlıktan alınan izin doğrultusunda belirlenen illerdeki öğretmenlere bu form (<http://forms.gle/xSd4ak6D44ejcsz49>) araştırmacı tarafından sosyal medya ve e-mail vb. yollarla ulaştırılmıştır. Ankete gönüllü öğretmenler katılmıştır. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından raporlaştırılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmanın amacı ve araştırma soruları dikkate alınarak 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma için gözlem, görüşme, belge incelemesi ve anket gibi veri toplama araçlarından anket yoluyla veri elde etmenin uygun olacağı kararlaştırıldı. Anket soruları hazırlanmadan önce çalışmanın amacı, kapsamı, belirlenen yöntem ve örneklem gibi değişkenler kapsamında problem kavranmaya çalışılmış bu bağlamda 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı ve bu alanda yapılan çalışmalar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Problem ve alt problemler belirlenmiştir. Bu

aşamadan sonra çalışma için ihtiyaç duyulan verilerin toplanması için araştırma soruları hazırlama aşamasına geçilmiştir. Programda yer alan genel amaçlar, özel amaçlar, kazanımlar, öğrenme alanları, dil bilgisi alanı, temalar, metin türleri, değerler, yetkinlikler, ölçme ve değerlendirme başlıkları ile ilgili öğretmen görüşlerini belirlemek üzere 20 soru hazırlanmıştır. Hazırlanan bu soruların elde etmeği düşündüğümüz veriler için yeterli olup olmadığını belirlemek üzere uzman görüşüne başvurmak üzere ‘uzman değerlendirme formu’ düzenlenerek belirlenen 25 maddelik soru listesinin uygun olup olmadığı işlemi gerçekleştirilmiştir. Anket sorularının güvenilirliği için ölçme değerlendirme alanında uzman bir öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Bu kapsamda uzman tarafından 6 sorunun çıkarılması 1 sorunun eklenmesi önerilmiştir. Soruların dil ve anlatım bakımından kurallara uygunluğu alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Görüşler doğrultusunda hazırlanan anket ilk olarak rastgele seçilmiş 20 öğretmene gönderilmiştir. Gönderilmiş, onlardan alınan dönütlere göre sorular yeniden düzenlenmiştir. Böylece anket için ön çalışma yapılmıştır. Öneriler ışığında sorular düzenlenerek 20 soruluk 5’li likert tipi anket hazırlanmıştır. Anket sorularına yönelik verilecek cevaplar, kesinlikle katılıyorum,

katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum şeklinde düzenlenmiştir. Anket formunun baş kısmına cevaplandırma ile ilgili ilke kuralları içeren yönerge eklenmiştir. Anket sonuna, katılımcıların 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili eklemek istedikleri düşünceleri, kendi cümleleriyle yazabilmeleri için bir bölüm eklenmiştir. Belirlenen illerde görev yapan 750 gönüllü öğretmen ankete katılmıştır. Öğretmenlere ulaşma süresi yaklaşık 5 hafta sürmüştür. Elde edilen veriler raporlaştırılmıştır. Elde edilen veriler “google form” programı aracılığıyla toplanmıştır. Ankette bulunan maddelere verilen cevapların yüzdeleri alınmıştır. Türkçe öğretmenlerinin maddelere verdikleri cevaplar “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum” başlıklarında toplanmıştır. Elde edilen veriler “bulgular” kısmında sunulmuştur.

4. Bulgular ve Yorum

4.1. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Genel Amaçlara Yönelik Bulgular

Tablo 3. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda Yer Alan Genel Amaçların Programın Hedefleri Ortaya Koyma Yeterliliği

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan genel amaçlar, Programın hedeflerini ortaya koymada yeterlidir.	46	6,1	354	47,2	173	23,11	126	16,8	51	6,8
Toplam	f 750				%100					

Tablo 3’te katılımcılar “2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın genel amaçları, programın hedeflerini ortaya koymada yeterlidir.” maddesi ile ilgili %6,1’i (46) Kesinlikle Katılıyorum, %47,2’si (354) Katılıyorum, %23,1’i (173) Kararsızım, %6,8’i (51) Kesinlikle Katılmıyorum, %16,8’i (126) Katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %47,2 ile Katılıyorum

ek olarak %6,1’i (46) Kesinlikle Katılıyorum seçimi olduğu için Programdaki genel amaçlar, programın hedeflerini ortaya koymada yeterli görülebilir.

4.2. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda Yer Alan Özel Amaçlara Yönelik Bulgular

Tablo 4. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda Yer Alan Özel Amaçların Programın Hedefleri Ortaya Koyma Yeterliliği

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan özel amaçlar, programın hedeflerini ortaya koymada yeterlidir.	113	15,1	432	57,6	128	17,1	53	57,6	24	3,2
Toplam	f 750				%100					

Tablo 4’te katılımcılar “2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki özel amaçlar, programının hedeflerini ortaya koymada yeterlidir.” maddesi ile ilgili %15,1’i (113) Kesinlikle Katılıyorum, %57,6’sı (432) Katılıyorum, %17,1’i (128) Kararsızım, %3,2’si (24) Kesinlikle Katılmıyorum, %7,1’i (53) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %57,6 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Programı’ndaki özel amaçların yeterli olduğu görülmüştür.

4.3. Programı’nın Kazanımlarına Yönelik Bulgular

4.3.1. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının İçeriklerine Yönelik Bulgular

Tablo 5. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Türkçe Sevgisi Oluşturma Yeterliliğine Yönelik Görüşler

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar bireyde Türkçe sevgisinin oluşmasını destekler.	39	5,2	249	33,2	240	32	82	10,9	140	18,7
Toplam	f 750				%100					

Tablo 5'te katılımcılar "Program'da yer alan kazanımlar bireyde Türkçe sevgisini oluşmasını destekler niteliktedir." maddesi ile ilgili %5,2'si (39) Kesinlikle Katılıyorum, %33,2'si (249) Katılıyorum, %32'si (240) Kararsızım, %10,9'u (82) Kesinlikle Katılmıyorum,

%18,7'si (140) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %33,2 ile Katılıyorum kısmı olduğu için kazanımları bireyde Türkçe sevgisini oluşturulmasını destekler nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 6. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Teknolojinin Doğru Kullanımına Yönelik Görüşler

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar teknolojiyi doğru kullanmayı destekler.	43	5,7	309	41,2	213	28,4	129	17,2	56	7,5
Toplam	f 750				%100					

Tablo 6'da katılımcılar "Program'da yer alan kazanımlar, teknolojiyi doğru kullanmayı destekler niteliktedir." maddesi ile ilgili %5,7'si (43) Kesinlikle Katılıyorum, %41,2'si (309) Katılıyorum, %28,4'ü (213) Kararsızım, %7,5'i (56) Kesinlikle Katılmıyorum, %17,2'si (129) Katılmıyorum şeklinde

cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %41,2 ile Katılıyorum kısmı olduğu için 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların teknolojiyi doğru kullanmayı destekler nitelikte olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Tablo 7. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Problem Çözme ve Eleştirel Düşünmeyi Desteklemesine Yönelik Görüşler

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar problem çözme eleştirel düşünmeyi destekler.	24	3,2	279	37,2	203	27,1	164	21,9	80	10,7
Toplam	f 750				%100					

Tablo 7'de katılımcılar "Programı'nda yer alan kazanımlar problem çözme, eleştirel düşünmeyi destekler niteliktedir." maddesi ile ilgili %3,2'si (24) Kesinlikle Katılıyorum, %37,2'si (279) Katılıyorum, %27,1'i (203) Kararsızım, %10,7'si (80) Kesinlikle Katılmıyorum, %21,9'u (164) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %37,2 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Programı'ndaki kazanımların problem çözme, eleştirel düşünmeyi destekler nitelikte olduğu ifade edilmiştir.

4.3.2. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kazanımların Sayılarına Yönelik Bulgular

Program'da dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma alanları altında kazanımlar verilmiştir. 2019 Programı'nda 5, 6, 7 ve 8. sınıflarla ilgili toplam 289 kazanım yer almaktadır.

Tablo 8. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi öğretim Programı'ndaki Kazanım Sayılarının Yeterliliğine İlişkin Görüşler

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kazanım sayıları yeterlidir.	46	6,1	340	45,3	148	19,7	80	10,7	136	18,1
Toplam	f 750				%100					

Tablo 8'de katılımcılar "Programı'ndaki kazanım sayıları yeterlidir." Maddesi ile ilgili %6,1'i (46) Kesinlikle Katılıyorum,

%45,3'ü (340) Katılıyorum, %19,7'si (148) Kararsızım, %10,7'si (80) Kesinlikle Katılmıyorum, %18,1'i (136) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %45,3'ü ile

Katılıyorum kısmı olduğu için Program'daki kazanım sayılarının yeterli olduğu ifade edilmiştir.

4.4. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Öğrenme Alanlarına Yönelik Bulgular

Tablo 9. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Öğrenme Alanlarının Yeterliliğine İlişkin Görüşler

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Öğrenme alanlarının dört temel beceri alanına ayrılması yeterlidir.	52	6,9	283	37,7	113	15,1	187	24,9	115	15,3
Toplam	f 750				%100					

Tablo 9'da katılımcılar "Program'daki öğrenme alanlarının dört temel beceri alanına ayrılması yeterlidir." maddesi ile ilgili %6,9'u (52) Kesinlikle Katılıyorum, %37,7'si (283) Katılıyorum, %15,1'i (113) Kararsızım, %15,3'ü (115) Kesinlikle Katılmıyorum, %24,9'u (187) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %37,7 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Program'da öğrenme alanlarının dört temel beceri (okuma, konuşma, dinleme/izleme, yazma) alanına ayrılması yeterli görülmüştür.

4.4.1. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Dinleme Alanına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesinde en önemli öğrenme alanlarından biri de dinleme becerisidir. Dinleme/izleme alanı bireyde sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesinde önemli rol oynar. Konuşma becerisi ile bir bütünlük oluşturmaktadır. Bu alanda hedeflenen davranışların öğrencide kazandırılması için dinleme alanı ile ilgili kazanımlar belirlenip programlarda yer almıştır.

Tablo 10. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dinleme/İzleme Alanına Yönelik Kazanımların Yeterliliği

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki dinleme/izleme alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterlidir.	14	1,9	274	36,5	280	24	194	25,9	88	11,7
Toplam	f 750				%100					

Tablo 10'da katılımcılar "Program'daki dinleme/izleme alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterlidir." maddesi ile ilgili %1,9'u (14) Kesinlikle Katılıyorum, %36,5'i (274) Katılıyorum, %24'ü (180) Kararsızım, %11,7'si (88) Kesinlikle Katılmıyorum, %25,9'u (194) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %36,5 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Program'da yer alan dinleme/izleme kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterli görülmüştür.

4.4.2. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Konuşma Alanına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesinde en önemli öğrenme alanlarından biri de konuşma becerisidir. Türkçe dilinin öğretiminde konuşma becerisi büyük yer tutar. Bu alanda hedeflenen davranışların öğrencide kazandırılması için konuşma alanı ile ilgili kazanımlar belirlenip programlarda yer almıştır.

Tablo 11. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Konuşma Alanına Yönelik Kazanımların Yeterliliği

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterlidir.	16	2,1	257	34,3	147	19,6	221	29,5	109	14,5
Toplam	f 750				%100					

Tablo 11'de katılımcılar "Program'daki konuşma alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterlidir." maddesi ile ilgili %2,1'i (16) Kesinlikle Katılıyorum, %34,3'ü (257) Katılıyorum, %19,6'sı (147) Kararsızım, %14,5'i (109) Kesinlikle Katılmıyorum, %29,5'i (221) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %34,3 ile Katılıyorum seçeneğidir.

4.4.3. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Okuma Alanına Yönelik Bulgular

Okuma, ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir (MEB 2005). Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesinde öğrenme alanlarından biri de okuma becerisidir. Bu alanda hedeflenen davranışların öğrencide kazandırılması için okuma alanı ile ilgili kazanımlar belirlenip programlarda yer almıştır.

Tablo 12. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Okuma Alanına Yönelik Kazanımların Yeterliliği

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki okuma alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterlidir.	27	3,6	341	45,5	140	18,7	171	22,8	71	9,5
Toplam	f 750				%100					

Tablo 12'de katılımcılar "Program'daki okuma alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterlidir." maddesi ile ilgili %3,6'sı (27) Kesinlikle Katılıyorum, %45,5'i (341) Katılıyorum, %18,7'si (140) Kararsızım, %9,5'i (71) Kesinlikle Katılmıyorum, %22,8'i (171) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %45,5 ile Katılıyorum ve %3,6'sı (27) Kesinlikle Katılıyorum olduğu için Program'da yer alan okuma alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından kısmen yeterli görülebilir.

Tablo 13. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yazma Alanına Yönelik Kazanımların Yeterliliği

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yazma alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterlidir.	23	3,1	268	35,7	170	12,7	207	27,6	82	10,9
Toplam	f 750				%100					

Tablo 13'te katılımcılar "Program'daki yazma alanı kazanımları öğrenme-öğretme bakımından yeterlidir." maddesi ile ilgili %3,1'i (23) Kesinlikle Katılıyorum, %35,7'si (268) Katılıyorum, %22,7'ü (170) Kararsızım, %10,9'u (82) Kesinlikle Katılmıyorum,

4.4.4. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yazma Alanına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesinde en önemli öğrenme alanlarından biri de yazma becerisidir. Yazı dilinin doğru ve kuralı bir biçimde kullanılmasında yazma becerilerinin öğrencilere kazandırılması için bu alan ile ilgili kazanımlar programda yer almıştır.

%27,6'sı (207) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Buna göre en büyük oran %35,7 ile Katılıyorum seçeneğidir.

4.5. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Dil Bilgisi Alanına Yönelik Bulgular

Tablo 14. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dil Bilgisi Alanının Okuma/Yazma Alanı ile İlişkilendirilmesi

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dil bilgisi konularının okuma/yazma alanıyla ilişkilendirilmesi doğru bir yaklaşımdır.	93	12,4	320	42,7	109	14,5	127	16,9	101	13,5
Toplam	f 750				%100					

Tablo 14'te katılımcılar "Program'da dil bilgisi konularının okuma/yazma alanıyla ilişkilendirilmesi doğru bir yaklaşımdır." maddesi ile ilgili %12,4'ü (93) Kesinlikle Katılıyorum, %42,7'si (320) Katılıyorum, %14,5'i (109) Kararsızım, %13,5'i (101) Kesinlikle Katılmıyorum, %16,9'u (127) Katılmıyorum şeklinde

cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %42,7 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Program'da dil bilgisi ile ilgili kazanımların okuma/yazma alanı ile ilişkilendirilmesinin doğru bir yaklaşım olduğu görülmüştür.

Tablo 15. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dil Bilgisi Kazanımlarının Sıralanışı

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan dil bilgisi kazanımları sınıf seviyelerine göre kolaydan zora doğru sıralanmıştır.	68	9,1	364	48,5	107	14,3	118	15,7	93	12,4
Toplam	f 750				%100					

Tablo 15'te katılımcılar "Program'da yer alan dil bilgisi kazanımları sınıf seviyelerine göre kolaydan zora doğru sıralanmıştır." maddesi ile ilgili %9,1'i (68) Kesinlikle Katılıyorum, %48,5'i (364) Katılıyorum, %14,3'ü (107) Kararsızım, %12,4'ü (93) Kesinlikle Katılmıyorum, %15,7'si (118) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %48,5 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Program'da yer alan dil bilgisi konularının kolaydan zora doğru sıralandığı belirtilmiştir.

Tablo 16. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Temaların Yeterliliği

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan temalar yeterlidir.	57	7,6	382	50,9	146	19,5	118	15,7	47	6,3
Toplam	f 750				%100					

Tablo 16'da katılımcılar "Program'da yer alan temalar yeterlidir." maddesi ile ilgili %7,6'sı (57) Kesinlikle Katılıyorum, %50,9'u (382) Katılıyorum, %19,5'i (146) Kararsızım, %6,3'ü (47) Kesinlikle Katılmıyorum, %15,7'si (118) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %50,9 ile Katılıyorum

4.6. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Temalara Yönelik Bulgular

Temalar incelendiğinde seçilen konuların bireyin günlük yaşantısıyla da ilişkili olduğunu ayrıca bireyin tüm yönlerinden gelişmesine katkı sağlayacak konular olduğu gözlenmektedir.

kısmı olduğu için Program'da yer alan temaların yeterli olduğu ifade edilmiştir.

4.7. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Metin ve Metin Türlerine Yönelik Bulgular

Tablo 17. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Metin ve Metin Türlerinin Uygunluğu

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan metin ve metin türleri sınıf düzeylerine uygundur.	30	4,0	253	33,7	160	21,3	188	25,1	119	15,9
Toplam	f 750				%100					

Tablo 17'de katılımcılar "Program'da yer alan metin ve metin türleri sınıf düzeylerine uygundur." maddesi ile ilgili %4'ü (30) Kesinlikle Katılıyorum, %33,7'si (253) Katılıyorum, %21,3'ü (160) Kararsızım, %15,9'u (119) Kesinlikle Katılmıyorum, %25,1'i (188)

Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %33,7 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Program'da yer alan metin ve metin türlerinin sınıf düzeylerine uygunluğu ifade edilmiştir.

Tablo 18. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Metni Anlamaya Yönelik Kazanımların Sürekliliği

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan metni anlamaya yönelik kazanımlar sürekli tekrarlanmaktadır.	166	22,1	426	56,8	79	10,5	58	7,7	21	2,8
Toplam	f 750				%100					

Tablo 18'de katılımcılar "Program'da yer alan metni anlamaya yönelik kazanımlar sürekli tekrarlanmaktadır." maddesi ile ilgili %22,1'i (166) Kesinlikle Katılıyorum, %56,8'i (426) Katılıyorum, %10,5'i (79) Kararsızım, %2,8'i (21) Kesinlikle Katılmıyorum, %7,7'si (58) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %56,8 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Program'da

yer alan metni anlamaya yönelik kazanımların sürekli tekrarlandığı ifade edilmiştir.

4.8. Ortaokul Türkçe Ders Kitapları ile 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kazanımların Uygunluğuna Yönelik Bulgular

Tablo 19. Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarına Uygunluğu

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ortaokul Türkçe Dersi kitapları 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarına uygundur.	14	1,9	86	11,5	125	16,7	225	30,0	300	40,0
Toplam	f 750					%100				

Tablo 19'da katılımcılar "Ortaokul Türkçe ders kitapları Program kazanımlarına uygundur." maddesi ile ilgili %1,9'u (14) Kesinlikle Katılıyorum, %11,5'i (86) Katılıyorum, %16,7'si (125) Kararsızım, %40'ı (300) Kesinlikle Katılmıyorum, %30'u (225) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %40 ile

Kesinlikle Katılmıyorum kısmı olduğu için ortaokul Türkçe ders kitapları Programın kazanımlarına göre hazırlanmadığı ifade edilmiştir.

4.9. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Değerler ve Yetkinliklere Yönelik Bulgular

Tablo 20. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Değerler ile İlgili Katılım Oranı

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerler, bireyin ahlak gelişimini destekler niteliktedir.	61	8,1	416	55,5	146	19,5	90	12,0	37	4,9
Toplam	f 750					%100				

Tablo 20'de katılımcılar "Program'da yer alan değerler, bireyin ahlak gelişimini destekler niteliktedir." maddesi ile ilgili %8,1'i (61) Kesinlikle Katılıyorum, %55,5'i (416) Katılıyorum, %19,5'i (146) Kararsızım, %4,9'u (37) Kesinlikle Katılmıyorum, %12'si (90)

Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %55,5 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Program'da yer alan değerlerin, bireyin ahlak gelişimini destekler nitelikte olduğu ifade edilmiştir.

Tablo 21. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Yetkinlikler ile İlgili Katılım Oranı

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan yetkinlikler, yeterlidir.	57	7,6	382	50,9	146	19,5	118	15,7	47	6,3
Toplam	f 750					%100				

Tablo 21'de katılımcılar "Program'da yer alan yetkinlikler yeterlidir." maddesi ile ilgili %7,6'sı (57) Kesinlikle Katılıyorum, %50,9'u (382) Katılıyorum, %19,5'i (146) Kararsızım, %6,3'ü (47) Kesinlikle Katılmıyorum, %15,7'si (118) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuca göre en fazla oran %50,9 ile Katılıyorum

kısmı olduğu için Program'da yer alan yetkinliklerin yeterli olduğu ifade edilmiştir.

4.10. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Ölçme Değerlendirme Anlayışına Yönelik Bulgular

Tablo 22. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Ele Alınan Süreç Temelli Ölçme ve Değerlendirme Anlayış ile İlgili Katılım Oranı

Tercihler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda benimsenen süreç temelli ölçme anlayışın kullanılması doğru bir yaklaşımdır.	104	13,9	364	48,5	169	22,5	72	9,6	41	5,5
Toplam	f 750					%100				

Tablo 22'de katılımcılar "Program'da benimsenen süreç temelli ölçme anlayışın kullanılması doğru bir yaklaşımdır." maddesi ile ilgili %13,9'u (104) Kesinlikle Katılıyorum, %48,5'i (364) Katılıyorum, %22,5'i (169) Kararsızım, %5,5'i (41) Kesinlikle Katılmıyorum, %9,6'sı (72) Katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır.

Bu sonuca göre en fazla oran %48,5 ile Katılıyorum kısmı olduğu için Program'da ölçme ve değerlendirmenin süreç temelli olması doğru bir yaklaşım olarak görülmüştür.

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmiş olup elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'na yönelik Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında programın genel amaçlar, özel amaçlar, kazanımlar, öğrenme alanları, dil bilgisi alanı, temalar, metin türleri, değerler, yetkinlikler, ölçme ve değerlendirme ile maddelerine olumlu baktığı görülmektedir. Veri toplama aracının maddelerine verilen cevapların çoğunluğuna bakıldığında "Ortaokul Türkçe ders kitaplarının 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarına uygundur." maddesi hariç "katılıyorum" yönünde olduğu görülmektedir. Verilen bu cevaplar 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'nın genel amaçlar, özel amaçlar, kazanımlar, öğrenme alanları, dil bilgisi alanı, temalar, metin türleri, değerler, yetkinlikler, ölçme ve değerlendirme bakımından yeterli olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. "Ortaokul Türkçe ders kitaplarının 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarına uygundur" maddesi ise "katılmıyorum" düzeyindedir. Bu da araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin hazırlanan ortaokul Türkçe ders kitaplarının 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarına göre hazırlanmadığını ifade ettiklerini göstermektedir.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki amaçlara yönelik maddelere verdikleri cevaplar incelendiğinde "Genel amaçlar, programın hedeflerini ortaya koymada yeterlidir" maddesi ile ilgili katılımcıların %47,2 çoğunluğu "katılıyorum" görüşüyle "Özel amaçlar programın hedefini ortaya koymada yeterlidir" maddesi ile ilgili katılımcıların %57,6 çoğunluğu "katılıyorum" görüşündedir. Bu verilerden de özel amaçların genel amaçlara göre programın hedefini ortaya koymada daha yeterli olduğu öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların içeriklerine yönelik maddelere verdikleri cevaplar incelendiğinde en yüksek "katılıyorum" oranına sahip madde "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar öğrenme-öğretme etkinliklerinde teknolojiyi doğru kullanmayı destekler niteliktedir." maddesidir. Öğretmenlerin %41,2' çoğunluğu "katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Kazanımların içeriklerine yönelik diğer iki madde olan "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar bireyde Türkçe sevgisini oluşmasını destekler niteliktedir." ve "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar problem çözebilme, eleştirel düşünmeyi destekler niteliktedir." maddeleri ile ilgili öğretmenlerin çoğunluğu "katılıyorum" şeklinde görüş belirtse de "kararsızım" şeklinde görüş belirten öğretmenlerin oranı da "katılıyorum" oranına oldukça yakındır. Bu verilerden de kazanımların içeriklerinin teknolojiyi doğru kullanmayı destekler nitelikte olduğu, bireyde Türkçe sevgisini oluşturması ve problem çözebilme, eleştirel düşünmeyi destekler olduğu ile ilgili öğretmenlerimizin tereddütte olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanım sayılarının yeterli olduğu ile ilgili %45,3 çoğunluk "katılıyorum" şeklinde cevap vermiştir. Bu veriden de 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanım sayılarının yeterli olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki öğrenme alanına yönelik maddelere verdikleri cevaplar incelendiğinde "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programında öğrenme alanlarının dört temel beceri (okuma, konuşma, dinleme/izleme ve yazma) alanına ayrılması yeterlidir" maddesi ile ilgili katılımcıların %37,7 çoğunluğu "katılıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğrenme alanları içinde kazanımların yeterliliği bakımından olan en yüksek madde "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın okuma alanında yer alan kazanımlar öğrenme-öğretme etkinliklerini yönlendirme bakımından yeterlidir." maddesi olmuştur. Katılımcıların %45,5 çoğunluğu "katılıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar öğrenme alanları ile ilgili "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dinleme/izleme alanında yer alan kazanımlar öğrenme-öğretme etkinliklerini yönlendirme bakımından yeterlidir." maddesi ile ilgili %36,5 katılıyorum, %24 kararsızım şeklinde görüş bildirmişlerdir. "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın konuşma alanında yer alan kazanımlar öğrenme-öğretme etkinliklerini yönlendirme bakımından yeterlidir." maddesi ile ilgili %34,3 katılıyorum, %19,6 kararsızım şeklinde görüş bildirmişlerdir "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın yazma alanında yer alan kazanımlar öğrenme-öğretme etkinliklerini yönlendirme bakımından yeterlidir." maddesi ile ilgili %35,7 katılıyorum, %22,7 kararsızım şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu verilerden de okuma alanı kazanımlarının öğrenme-öğretme etkinlikleri bakımında diğer alanlara göre daha yeterli olduğu, dinleme/izleme, konuşma ve yazma alanları kazanımlarının yeterliliği konusunda öğretmenlerin tereddütte olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dil bilgisi alanına yönelik maddelere verilen cevaplar incelendiğinde yüksek bir çoğunluk oranının katılıyorum şeklinde olduğu görülmektedir. Dil bilgisi alanı ile ilgili "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dil bilgisi konularını okuma/yazma alanı kazanımlarıyla ilişkilendirilmesi doğru bir yaklaşımdır." maddesine katılımcıların %42,7 çoğunluğu "katılıyorum", "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan dil bilgisi konuları sınıf seviyelerine göre kolaydan zora doğru sıralanmıştır." maddesine ise katılımcıların %48,5 çoğunluğu "katılıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu veriler dil bilgisi alanı kazanımlarının diğer alanlarla ilişkilendirilerek verilmesinin uygun bir yaklaşım olduğu öğretmenler tarafından ifade edildiğini göstermektedir. Ayrıca dil bilgisi konularının kolaydan zora doğru sıralandığı ile ilgili de öğretmenler olumlu yönde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmada öğretmenler 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki temaların yeterli olduğu ile ilgili katılımcıların %50,9 çoğunluğu "katılıyorum" şeklinde cevap vermiştir. Bu veriden

de 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki temaların yeterli olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın metin ve metin türlerinin yeterliliği ile ilgili maddelere verilen cevaplar incelendiğinde "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan metin ve metin türleri sınıf düzeylerine uygundur." maddesi ile ilgili katılımcıların %33,7 çoğunluğu katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Ancak bu madde ile ilgili katılımcıların %21,3'ü kararsızım yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu veriler de bize metin ve metin türlerinin uygunluğu konusunda öğretmenlerinin bir kısmının tereddütte kaldığını göstermektedir. Diğer bir madde olan "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan metni anlamaya yönelik kazanımlar sürekli tekrarlanmaktadır." maddesi ile ilgili katılımcıların %56,8 çoğunluğu "katılıyorum" yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu verilerden de metin ve metin türlerini anlamaya yönelik kazanımların tekrarlandığı, çeşitlendirilmesi gerektiği öğretmenler tarafından ifade edildiği anlaşılmaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin "Ortaokul Türkçe ders kitaplarının 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarına uygundur" maddesine yönelik cevaplar incelendiğinde katılımcıların %40 çoğunluğu katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu veriler de ders kitaplarının programdaki kazanımlara uygun olarak hazırlanmadığı yönünde öğretmenlerin görüş belirttiğini göstermektedir.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki değerlerin yeterli olduğu ile ilgili %55,5 çoğunluk "katılıyorum" şeklinde cevap vermiştir. Bu veriden de 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki değerlerin yeterli olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinliklerin yeterli olduğu ile ilgili %50,9 çoğunluk "katılıyorum" şeklinde cevap vermiştir. Bu veriden de 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinliklerin yeterli olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki ölçme ve değerlendirme ile ilgili maddeye verilen cevap incelendiğinde "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programında benimsenen süreç temelli ölçme anlayışının baskın olarak kullanılması doğru bir yaklaşımdır." ifadesine katılımcıların %48,5 çoğunluğu katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu veriden de programda süreç temelli ölçme ve değerlendirme anlayışı olduğu öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

5.1. Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde Türkçe öğretmenlerinin 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'na yönelik görüşleri alınarak elde edilen bulgular alanyazın ışığında tartışılmıştır. Bölümler bulgulardaki başlıklara göre ayrılmıştır.

- 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki Genel/Özel Amaçlara Yönelik Sonuçların Tartışılması

Araştırmada "Genel amaçlar, programın hedeflerini ortaya koymada yeterlidir" ve "Özel amaçlar programın hedefini ortaya

koymada yeterlidir" maddeleri ile ilgili katılımcıların çoğunluğu "katılıyorum" cevabını vermiştir. Literatüre bakıldığında Türkçe öğretim programlarının öğeler açısından karşılaştırıldığı görülmektedir. Atık ve Aykaç'ın (2017) çalışmasında da 2009-2015 Türkçe Dersi Öğretim Programları karşılaştırılmıştır. Bu programlar amaçlar bakımından da incelenmiştir. 2009 ve 2015 Türkçe öğretim programlarının genel amaçları incelendiğinde benzer ve farklı ifadeler yer aldığı görülmektedir. "Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerini geliştirmek; duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerini sağlamak; çoklu medya ortamlarında aktarılanları sorgulamalarını sağlamak (MEB, 2015)", 2015 programı genel amaçlarında göze çarpan en önemli farklılık olduğu ifade etmişlerdir. Elde edilen bu bulgular 2015 yılından itibaren kullanılan Türkçe Dersi Öğretim Programlarının amaçlarının bireyin her yönden gelişimini sağlayan, üretici, sorgulayan, kendini ifade edebilen bireyler yetiştirmeyi amaçladığını göstermektedir.

- 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki Kazanımlara Yönelik Sonuçların Tartışılması

Araştırmada kazanım sayılarının yeterliliği ve kazanımların içeriğine yönelik maddelere katılımcıların çoğu "katılıyorum" cevabını vermiştir. Literatüre bakıldığında Direkçi ve Yavuz (2018), "1-8. Sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımları Sarmal Program Yaklaşımı Açısından İncelenmesi" çalışmasında programda yer alan kazanımların, sarmal program yaklaşımına uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Esemen (2020), çalışmasında da Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (Ortaokul) sınıflar düzeyinde öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak eleştirel okumaya yönelik kazanım sayıları artırılabilir kanısına ulaşılmıştır. Durukan (2013), "Öğretmen Görüşleri açısından Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımları" çalışmasında da genel olarak kazanımların açık, faydalı, uygulanabilir, ölçülebilir, seviyeye uygun olduğu belirtilmiştir. Arı (2017), "Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki (Ortaokul) Kazanımlarının Değerlendirilmesi" çalışmasında 2017 Programındaki okuma kazanımları ele alınarak incelenmiştir. Sonuç olarak, kazanım yazma sorunlarının olduğu, kazanımların boyutlara yerleştirilmesiyle ve sınıflara dağıtılmasıyla ilgili sorunlar olduğuna ulaşılmıştır. Arcagök (2021), "2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 6. Sınıf Kazanımlarının Değerlendirilmesi" çalışmasında da 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı 6. sınıf kazanımlarının belirli ölçütlere göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuç olarak öğretim üyelerinin programın uzak hedeflerine ve eklektik yapısına yönelik kazanımlarda eksiklikler olduğu ifade edilmiştir. Bu bulgular kazanımların sayı bakımından yeterli ancak işlev olarak yetersiz olduğunu göstermektedir. Kazanımların açık, anlaşılır ve sarmal bir anlayışa göre hazırlandığı bazı öğrenme alanlarına ait kazanımlarda eklemeler ve değişikliklerin yapılması gerektiği, iyileştirmeye gidilmesi gerektiğini sonucuna varılabilir.

- 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki Öğrenme Alanlarına Yönelik Sonuçların Tartışılması

Araştırmada "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki öğrenme alanlarının dört temel beceri alanına

ayrılması yeterlidir.” maddesine yönelik katılımcıların çoğu “katılıyorum” cevabını vermiştir. Bu bölüm ile ilgili diğer maddeler olan dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma alanları kazanımlarının yeterliliğine yönelik maddelere de katılımcıların çoğu “katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Literatüre bakıldığında öğrenme alanları ile ilgili birçok çalışma olduğu görülmektedir. Kılıç, F ve Erkal, M (2021). “Ortaokul (5-6-7-8) Türkçe Dersi Öğretim Programları Dinleme/İzleme Kazanımları (2006-2015-2019) ve Metin-Strateji İlişkisinin İncelenmesi” çalışmasında Türkçe dersi öğretim programlarındaki (2006, 2015, 2019) dinleme/izleme kazanımlarını incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Araştırmada dinleme /izleme metinlerinde tür açısından eksiklikler olduğu, kazanımların çeşitlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Çarkıt (2021), “1981 ve 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Dinleme Eğitimi Açısından Karşılaştırılması” çalışmasında da bu iki program dinleme eğitimi açısından karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmada 1981 Programına göre 2019 Programının dinleme eğitimi açısından daha kapsamlı olduğuna varılmıştır. Okuma alanına yönelik de Direkçi, Şimşek ve Uygun (2020), “Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Kazandırılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” isimli çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Öğretmenlerin okuryazarlık becerilerine gerektiği kadar yer verilmediği, okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına fazla zaman ayrılmadığı ve sonucuna varılmıştır. Söylemez (2018) ise yaptığı araştırma ile farklı bir sonuca ulaşmıştır. 2017 Türkçe Öğretim Programı yazma öğrenme alanında yer alan kazanımlarının problem çözme becerileri açısından yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. Bu bulgulara göre öğrenme alanları ile ilgili birçok karşılaştırmalı çalışmalar yapıldığı, öğrenme alanlarına ait farklı kazanımların programda yer alması gerektiği görülmektedir.

- 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki Dil Bilgisi Alanına Yönelik Sonuçların Tartışılması

Araştırmada 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki dil bilgisi alanına yönelik maddelere katılımcıların çoğu katılıyorum cevabını vermiştir. Katılımcılara göre dil bilgisine yönelik kazanımların okuma ve yazma alanı ile ilişkilendirilmesi katılımcıların çoğu tarafından olumlu görülmüştür. Katılımcıların dil bilgisi konularının (kazanımların) kolaydan zora doğru sıralandığı belirtilmiştir. Literatüre bakıldığında Atik ve Aykaç’ın (2017) çalışmasında da 2009 ve 2015 Türkçe Öğretim Programlarında dil bilgisinin ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmadığı, diğer öğrenme alanları içinde verildiği ifade edilmiştir. Direkçi ve Yavuz (2018), çalışmasında da kazanımların sarmal bir şekilde oluşturulduğu ifade edilmiştir. Bu verilerden de dil bilgisi alanının ayrı bir alan olarak verilmediği, sezdirilerek konuların kazandırılmaya çalışıldığı, konuların kolaydan zora doğru sıralandığını söylenebilir.

- 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki Ele Alınan Temalara Yönelik Sonuçların Tartışılması

Araştırmada 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki ele alınan temaların yeterliliğine yönelik maddeye katılımcıların çoğu “katılıyorum” cevabını vermiştir. Atik ve Aykaç’ın (2017) çalışmasında 2009 ile 2015 Programlarının temaları karşılaştırılmıştır. 2015 programında, temalarda zorunlu ve seçmeli temalar ayrımına gidilmediği tema sayısının azaltıldığı, 7 yeni tema oluşturulduğu, 2009 programının da ise tüm temaların işlenmesi zorunlu kılındığı belirtilmiştir. Programdaki temaların yeterli olduğu ifade edilmiştir. Bu bulgulardan da temaların programlarda yeteri kadar olduğu görülmektedir.

- 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki Metin ve Metin Türlerine Yönelik Sonuçların Tartışılması

Araştırmada metin ve metin türlerinin uygulana yönelik katılımcıların çoğu katılıyorum cevabını verirken metni anlamaya yönelik programda yer alan kazanımların sürekli tekrarlandığı yönde görüş bildirmişlerdir. Literatüre bakıldığında Yavuz (2019), “Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türlerinin 2018 Türkçe Öğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi” çalışmasında 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulan toplam 7 ders kitabı incelenmiştir. İncelenen kitapların 2018 Türkçe Öğretim Programına uygun olduğu görülmüştür. Bu bulgular programda yer alan metin ve metin türlerinin uygun olduğunu göstermektedir. Metin çalışmalarına yönelik farklı kazanımlara yer verilebilir.

- Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinlikler ile 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki Kazanımların Uygunluğuna Yönelik Sonuçların Tartışılması

Araştırmada ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler ile 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki kazanımların uygunluğuna yönelik maddeye katılımcıların çoğu “katılmıyorum” cevabını vermiştir. Alanyazına bakıldığında Mutlu, Süğümlü ve Çinpolat’ın (2019) çalışmasında 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre hazırlanan ortaokul Türkçe ders kitaplarının ders hazırlığı açısından olumlu yönlerinin üzerinde, ders işleme süreci açısından olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin eşit düzeyde, ölçme ve değerlendirme açısından olumsuz yönlerinin üzerinde ve metinlerin öğretime uygunluğu açısından ise olumsuz yönlerinin üzerinde öğretmenlerin daha fazla görüş belirttiği ifade edilmiştir.

- 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki Değerler ve Yetkinliklere Yönelik Sonuçların Tartışılması

Araştırmada 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı’ndaki değer ve yetkinliklerin yeterliliğine yönelik maddelere katılımcıların çoğu “katılıyorum” cevabını vermiştir. Literatüre bakıldığında Tulumcu ve Tulumcu (2015) çalışmasında İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında yer alan değerleri incelemiştir. Çalışmada değerlerin yeterli olduğu Türkçe programlarında en çok sosyal değerlere vurgu yapıldığı ortaya çıkmıştır. Kana ve Kiler’in (2021) çalışmasında ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretim programındaki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre yetkinliklerin, tüm sınıf düzeylerinde metinlere kıyasla daha çok etkinlikler üzerinden gerçekleştirildiği görülmüştür. Yetkinliklerin dağılımının eşit olmadığı ancak belirlenen 8 yetkinliğin yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu verilerden de programdaki değerler ve yetkinliklerin yeterli olduğu görülmektedir.

- 2019 (Ortaokul) Türkçe Öğretim Programı'ndaki Ölçme Değerlendirme Anlayışına Yönelik Sonuçların Tartışılması
Araştırmada "2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda benimsenen süreç temelli ölçme anlayışın kullanılması doğru bir yaklaşımdır" maddesine katılımcıların çoğu "katılıyorum" cevabını vermiştir. Literatüre bakıldığında Yiğit ve Aykaç (2019)'ın çalışmasında da ölçme ve değerlendirme uygulamalarında özellikle birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda süreç ve performans temelli bir yaklaşımın benimsenmesi, ölçme sonunda öğrenci performansı hakkında elde edilen verilerin yargıda bulunmak için değil tanı amaçlı kullanılması gerektiği belirtilmektedir. Bu bulgular 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın ölçme ve değerlendirme anlayışının süreç temelli olduğunu göstermektedir.

5.2. Öneriler

Bu araştırmanın sonuçlarına göre Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili aşağıdaki öneriler sunulabilir;

1. Öğretmenler, öğrenme alanlarıyla ilgili kazanımların yeterliği konusunda yakın görüş bildirmişlerdir. Ancak dinleme/izleme, konuşma ve yazma alanlarıyla ilgili kararsız kalan öğretmenlerimizin sayısı da oldukça fazladır. Bu durum göz önüne alınarak bu öğrenme alanlarında kazanım iyileştirmeleri yapılabilir.
2. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarıyla programa göre hazırlanan ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler katılımcılar tarafından birbirleriyle uyumlu görülmemiştir. Bu nedenle ders kitapları hazırlanırken kazanımlarına uygun farklı etkinliklere metin sonunda yer verilebilir. Etkinlik çeşitlendirilmesine gidilebilir.
3. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların problem çözme, eleştirel düşünmeyi destekler nitelikte olduğuna yönelik 279 katılıyorum derken 203 kişi kararsız olduğuna ilişkin yakın görüş bildirmiştir. Bu oranlar ile ilgili kararsız öğretmenlerin de görüşü dikkate alınarak, yaratıcılık, analiz yapma gibi becerilere yönelik kazanım sayılarında ve içeriklerinde iyileştirmeye gidilebilir.
4. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların bireyde Türkçe sevgisini oluşmasını destekler nitelikte olduğuna yönelik 249 katılımcı katılıyorum ifadesini kullanırken 240 kararsızım şeklinde görüş bildirmiştir. Bu oranlar dikkate alındığından ana dil sevgisi kazandırmaya yönelik kazanım ve etkinliklere programda ayrı bir alan ayrılabilir.
5. 2019 (Ortaokul) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda metni anlamaya yönelik okuma alanındaki, kazanımlarının sürekli tekrarlandığı konusunda Türkçe öğretmenleri yakın görüş bildirmişlerdir. Bu sonuçlara göre okuma alanındaki metni anlamaya yönelik kazanımlarda çeşitliliğe gidilebilir. Kazanımların kapsam geçerliliği artırılabilir.
6. 2019 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme/izleme metin türlerine temalarda daha fazla yer verilebilir.
7. Çalışma program hakkında geri bildirimler vermesi açısından oldukça önemlidir. Ayrıca çalışma sonucunda elde edilen bulgular,

ileriki yıllarda hazırlanacak Türkçe öğretim programlarına kaynaklık edebilir.

8. Öğretmenler, değerler ile ilgili uygulamalı etkinliklere yer vererek yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlamalıdır.
9. Programın uygulayıcısı olan öğretmenler, bireysel gelişim alanlarının hem birbirini etkileyişini hem de bir bütün olarak devam edişini dikkate almalıdır

Etik Beyan

Araştırmanın yürütüldüğü süreçte gerekli etik ilkelere uyulduğu yazarlar tarafından beyan edilmiştir. Çalışma için 20.10.2020 tarih, 143 sayılı karar ve 95531838-050.99 sayısı ile "Etik Kurul" izni almıştır.

Finansman Beyanı

Yazar, bu çalışma için herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluştan maddi destek alınmadığını beyan etmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması olmadığı beyan edilmiştir.

6. Kaynakça

- Arcagök, S. (2021). 2019 Türkçe dersi öğretim programı 6. sınıf kazanımlarının değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 589-602.
- Arı, G. (2017). Türkçe dersi öğretim programı'ndaki (ortaokul) okuma kazanımlarının değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 685-703.
- Atik, S. ve Aykaç, N. (2017). 2009 ve 2015 Türkçe öğretim programlarının eğitim programı öğeleri açısından değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 586-607.
- Calp, M. ve Aslan, A. (2019). 2011 Dil-anlatım ve Türk edebiyatı dersleri ile 2019 Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim programlarının karşılaştırılması ve değerlendirilmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırma Dergisi*, 7(19), 357-393.
- Çarkıt, C. (2021). 1981 ve 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Dinleme Eğitimi Açısından Karşılaştırılması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 827-838
- Direkci, B. ve Yavuz, M. (2018). 1-8. sınıflar Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının sarmal programlama yaklaşımı açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(7), 583-599.
- Direkci, B., Şimşek, B. ve Uygun, M. (2020). Türkçe öğretmenlerinin Türkçe dersi öğretim programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 34-49.
- Durukan, E. (2013). Öğretmen görüşleri açısından Türkçe dersi öğretim programı kazanımları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8).
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme (3. Baskı)*. Anı Yayıncılık.
- Esemen, A. (2020). *2019 İlkokul Türkçe öğretim programı ve Türkçe ders kitaplarının eleştirel okuma becerisi açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.

- İdi Tulumcu, F. ve Tulumcu, F. M. (2015). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi programlarında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 29(13), 535-559.
- Kalaycı, N. ve Yıldırım, N. (2020). Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 238-262.
- Kılıç, F. ve Erkal, M. (2021). Ortaokul (5-6-7-8) Türkçe dersi öğretim programları dinleme/izleme kazanımları (2006-2015-2019) ve metin-strateji ilişkisinin incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 1-25.
- Kocayığıt, A. ve Aykaç, N. (2019). İlkokul Türkçe öğretim programının eğitim programı öğeleri açısından değerlendirilmesi (1923-2017). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44), 251-279.
- MEB (2019). Türkçe dersi (1-8) sınıflar öğretim programı. MEB Yayınevi.
- Mutlu, H. H., Süğümlü, Ü. ve Çinpolat, E. (2019). Türkçe dersi öğretim programı (2018) temelinde hazırlanan ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşleriyle değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(224), 101-121
- Sönmez, H. (2019). Türkçe dersi öğretim programı'nda duyuşsal alana uygun kazanım hazırlama. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 216-236.
- TDK, (2022). <https://www.tdk.gov.tr/icerik/diger-icerikler/2022-yili>
- Yavuz, Ö. (2019). *Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türlerinin 2018 Türkçe öğretim programına uygunluğunun incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.